

גנזי המלך

38 קובץ שבועי בענייני יהדות ממוצאת ארבע נופות

מופץ בכל הארץ ב-90,000 עותקים

המפתח לקיום כל המצות

"מה ששנוא עליך אל תעשה לחברך" כיצד ניתן להבין שזו תמצית כל התורה כולה? הרב אמנון יצחק מסביר בהרצאה

מאתנו, על פי מעשינו. גם הטבע, גם הבריאה, הכל מושפע על ידי האדם ובפרט ע"י שומרי התורה והמצות, בשעה שהם מקיימים את התורה, שהיא היסוד של כל הבריאה כולה. אבל הקב"ה אומר במפורש "והלכת בדרכיו". יש מצוה מן התורה שאנחנו נלך בדרכי השם יתברך. מה זה "והלכת בדרכיו"? 'מה הוא רחום אף אתה היה רחום, מה הוא חנון אף אתה היה חנון, מה הוא גומל חסדים, אף אתה היה גומל חסדים'.

זאת אומרת אנחנו צריכים להיות כמו הקב"ה. הוא ברא את העולם בחסד. "עולם חסד יבנה". אף אחד לא הכריחו, הוא לא היה חייב לאף אחד כלום והקב"ה רוצה מאתנו שגם אנחנו נתנהג כמותו, בחסד. להיות משפיעים על הזולת. כל אחד לפי מה שהשם חנן אותו: בחכמה, בתבונה, באון ובהון. מה שהשם חנן אותו הוא צריך להיות משפיע לזולתו.

מה אמר הלל הזקן לנכריו? "מה ששנוא עליך לא תעשה לחברך". פירוש הדברים: אתה צריך להסתכל על חברך בגובה העינים, שזה מול שוה, לא מעליו ולא מחפשו מה תוכל להיות נסעד ממנו, מקבל ונתמך, אלא כשם שאתה לא רוצה שיעשו עליך חשבונות צדדיים ביחסים, אלא בכונה ישירה, כך אתה חייב להתנהג כלפי זולתך, תסתכל בדיוק כמו שאתה רוצה שיסתכלו עליך. 'מה ששנוא עליך אל תעשה לחברך'. אם זה המפתח - אז את כל המצות שבין אדם לחברו נוכל לשמור אם המפתח הזה בידך - הרי שאת כל המצות בין אדם לחברו תקיים. ואם מצות שבין אדם לחברו אתה מקיים, מצות שבין אדם למקום על אחת כמה וכמה.

נמצא שאם תקיים את הכלל הזה "מה ששנוא עליך אל תעשה לחברך" הרי שזוהי כל התורה כולה. ככה תוכל על רגל אחת לקיים את כל התורה כולה.

צריך להשתדל לתרום לכל העולם כולו, לחברה, לסביבתו, קרוביו, משפחתו ולו עצמו. אבל העיקר לתת ולתת. יש לו כישרונות - צריך לחלוק אותם עם כולם. השם השפיע לו מומן - צריך ליתן לאלה שזקקים. וכן על זה הדרך.

אצל רובנו, כוח הנטילה חזק בהרבה מכוון

מערת הלל הזקן

הנתינה. כבר כשנולד התינוק וקצת מבין, עדיין בקושי מדבר, אומר ככל הילדים על כל חפץ: זה שלי, זה שלי. מתוכח על כל דבר. קודם כל אני, אני, אני, שלי ובשבילי.

ואנחנו ממשיכים כך גם כשאנחנו כבר בוגרים, רק בצורה יותר מנומסת. 'אני ואפסי עוד'. אך מה התורה רוצה מאתנו? בדיוק ההיפך. לתת ולתת לזולתו. הקב"ה ברא אותנו בצלמו, כדמותו. מה זה כדמותו? בצד דמיון שלו.

כשאנחנו אומרים שאנחנו כדמותו של הקב"ה, צריך לזכור שהקב"ה ברא את הכל ויש לו את כל הכחות כולם, בשם אלקים. גם אותנו הוא ברא כעין זה: "אני אמרתי אלקים אתם ובני עליון כלכם".

זאת אומרת מבחינת הבריאה הקדוש ברוך הוא שם אותנו שולטים על כל הבריאה. "כל שמה תחת רגליו". את הכל הקב"ה שם תחת רגליו. גם העליונים והמלאכים מושפעים

נוכרי בא אצל הלל הזקן ואומר לו למדני את התורה על רגל אחת. הלל הזקן אומר לו "מה ששנוא עליך אל תעשה לחברך", זוהי כל התורה כולה והשאר זה פירוש, לך ותלמד.

אתם מתארים לכם את גדול ישראל הלל. נוקשים לו בדלת ומבקשים ללמוד את כל התורה כולה, אבל על רגל אחת. עוד היום לגמור את הכל. והוא לא משליך את הבן אדם החוצה, אלא נותן לו תשובה: "מה ששנוא עליך לא תעשה לחברך". זוהי כל התורה כולה. האם זוהי אמנם כל התורה כולה? מה עם שמירת שבת, מה עם הקפדה על טהרה, מה עם כשרות, מה עם פסח ראש השנה יום כפור, תקיעת שופר, מאכלות אסורות?

רבי עקיבא אמר: "ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה". זה לא כל התורה, אבל זה כלל גדול בתורה. תחתיו יש עוד פרטים. אבל הלל מפליג ואומר זוהי כל התורה כולה.

הגמרא לא מספרת לנו את הספור הזה בשביל שיהיה מה לגנות לספר לילדים. אלא יש פה למוד לכל הדורות. הלל הזקן בעצם אמר את המפתח שבעזרתו ניתן להגיע לשמירת כל התורה כולה. בכל אדם מאתנו יש שתי מידות שהן תכונות בנפש. אחת נקראת אנוכיות, אגואיזם, או מה שנקרא בלשון חכמים "כח הנטילה".

אנוכיות פירושה: שהאדם חושב כל הזמן על עצמו, מה יוצא לו מכל דבר, מה כדאי לו, מה משתלם, אבל הכל סביב נקודה אחת - אני. הוא מתחבר לאנשים אם זה משתלם, אם הקשרים יועילו, אם יוכל לנצל אותם או את מעמדם. הוא בוחר מה ללמוד, אם יפיק מזה תועלת, אם זה יוסיף לו, אם זה יכבד אותו. כל דבר הוא בוחן מנקודת מבט אנוכית וכל הזמן הוא סובר שמגיע לו וכל הסביבה צריכה להיות תומכת בו, מפרגנת לו ואוהבת אותו. אדם זה 'אנוכי'.

יש עוד כח באדם שנקרא "כח הנתינה". כח הפוך. לתת, לתת, הכל. זאת אומרת אדם

לידי נסיון

כל עניני העולם הם נסיונות לאדם. בכל רגע ורגע מתאימים לו משמים מקרה שיכול להגיע דרכו לשלמות

רבי אביגדור הכהן מילר זצ"ל

במסילת ישרים כתוב כי "כל עניני העולם, בין לטוב בין למוטב הם נסיונות לאדם", אין שום מקרה בעולם. כל אדם ואדם שאנו פוגשים במהלך חיינו הוא נסיון עבורנו האם להתקרב אליו או להתרחק ממנו, האם לענות או להבליג, להגיד לו בקר טוב או לא. והכונה היא קניית השלמות, כמו שאמרו חז"ל עה"פ (בראשית כב' א') "והאלקים נסה את אברהם" שזה מלשון (תהלים ס' ו') "נתתה ליראיך נס להתנוסס" (ב"ר נה' א') דהיינו לרוממו על ידי הנסיון.

ואיתא בסה"ק שכל מקרה ומקרה שקורה לאחד הוא נסיון עבורו ומתאים בדיוק למצב רוחו של אותו רגע. לפי מצב נשמתו באותו רגע, מתאימים לו משמים מקרה שיכול להעניק לו שלמות. ורק הקב"ה בכחו לעשות דבר כזה.

לדוגמא, בן תורה שהתחתן עם אשה ממשפחה שאינם בני תורה, יכול להיות ממורמר ולחשוב, אם היה לי בית מלא בתורה ובכל סעודה היו מדברים בדברי תורה ודאי הייתי אברך מושלם. האם האברך הזה במצב גרוע יותר מיעקב אבינו עליו השלום, שהיה בביתו של לבן?? ואעפ"כ יעקב אבינו אמר:

(בראשית לב' ו') "ויהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה" ואמרו שם בתנחומא "ויהי לי שור" זה יוסף. ובבן צדיק כמו יוסף הוא זכה בביתו של לבן. "וחמור" זה משיח בן דוד. שם יעקב התעלה כ"כ שזכה שמשיהו יצא מזרעו. "צאן" אלו ישראל. "ועבד" זה משיח שהוא עבד ה', "ושפחה" זו רות. והכל הוא קנה בביתו של לבן.

יעקב אבינו ע"ה לא התמרמר בטענות, למה הוא צריך להסתובב בביתו של רשע, אלא אדרבא, דוקא שם הוא עמד בנסיונות והתעלה.

הכל הגיע אלינו בזכות השלמות של יעקב אבינו שקנה בביתו של לבן, הכל בזכות שהוא היה "מבין" ולא נפל ברוחו. בדעבד, לאחר מעשה, אנחנו מסתכלים לאחור וחושבים שזו היתה תקופה של זהב עבור יעקב אבינו, אבל צריכים להבין שזו היתה גלות מרה מאד עבורו. לבן היה ממש השונא הגדול שלו כמו שכתוב בהגדה של פסח שהיה גרוע מפרעה מלך

קבר שמעון הצדיק

מצרים והוא היה צריך להיות בביתו של שונא ערמומי ורמאי עם כל מיני רדיפות עשרים ושתים שנה. אבל דוקא שם הוא התעלה וקנה את מידת האמת, "תתן אמת ליעקב". וגם זכה לכל המדרגות שכלל ישראל זכו בזכותו וכמו שאמרו בתנחומא הנ"ל.

ועוד דוגמא :

אדם שיורד מנכסיו עד פשיטת רגל ממש ועוזב את עסקיו במפח נפש ובבזיונות, אדם זה הוא ממש מבלבל לגמרי, אין תקופה קשה מזו בחיי האדם. היה לו מעמד וכבוד ועסק ופתאום כל עמלו ירד לטמיון. האם אפשר ברגעים אלו של חיינו לדרוש ממנו לחשוב על מעלת השלמות.

הנה דוד המלך ע"ה שהיה מלך מוצלח מאד, נרדף ע"י אבשלום בנו ואומרים חז"ל על זה (ברכות ז' ע"ב) 'קשה תרבות רעה בתוך ביתו של אדם יותר ממלחמת גוג ומגוג'. בנו, עצמו ובשרו, מורד בו

והוא צריך לברוח על נפשו. ובשעה שיצא מירושלים ובנו רודפו להורגו, פוגש אותו שמעי בן גרא וזורק עליו אבנים ועפר ומקללו "קללה נמרצת..." ועבדי דוד הנאמנים ששמעו את הקללה הנמרצת רצו להרגו מדין מורד במלכות. ואמר להם דוד (ש"ב טז' יא') "הנחו לו ויקלל כי אמר לו ה'" ואומרים חז"ל (זוה"ק מובא ב'שמירת הלשון' שער התבונה פרק ח') 'באותו שעה זכה דוד להיות הרביעי לרגלי המרכבה' של השכינה (אברהם יצחק יעקב ודוד). אנחנו חושבים שדוד קנה את השלמות שלו בשבתו בבית ה' או ב"חצות לילה אקום להודות לך" (תהלים קיט' סב') והאמת היא שדוקא ברגעים הכי קשים בחיינו זכה להיות רגל רביעי.

היסוד לכל הענין של 'כל עניני העולם נסיונות הם לאדם' הוא הבטחון בה'. שהפירוש של בטחון הוא, שאין מקרה בעולם, כל דבר בבריאה וכל מהלכי הבריאה הם עם סדר מסוים. וכל מה שקורה לאדם, זה הדבר הכי טוב שיכול לקרות לו באותו רגע.

מי שיושב אצל רופא השיניים והרופא חותך וחופר בתוך השיניים שלו והוא שוכב שם חסר אונים מתוך יסוריו, הרי הפסיד הזדמנות פז וכל הליכתו לרופא השיניים היתה לשוא. בשעת מעשה היה צריך לחשוב שזו כפרה על דברים בטלים ולקבל יסוריו באהבה ואז הוא יוצא מרופא השיניים כאיש מוצלח עם תוספת שלמות, הרי זו היתה הסבה האמיתית להגיע לרופא השיניים.

וכמו שכתב רבנו יונה (שע"ת שער ב' ד') 'וכאשר יקבל האדם את מוסר השם ויטיב דרכיו ומעלליו ראוי לו שישמח ביסוריו לפי שהועילוהו תועלות נשגבות ויש לו להודות לה' יתעלה עליהם כמו על שאר ההצלחות' עכ"ל.

הרי שהיסורים שמקבלים מתוך אמונה נקראים הצלחה. אבל אנשים שלא חיים עם אמונה עליהם נאמר: "ועיני כסיל בקצה הארץ" ■

שואל כענין

איך מגיע צדיק לכסא גלגלים?

ראיתי צדיק בכסא גלגלים. למה זה קרה לו? הרב אמנון יצחק משיב לשואל

השליחים שלו, זה שהוא בא מאחורי ההר והיה ככה וככה, הוא סיפר ומוחמד סיפר שבמערה היה ככה וככה. זה כמו שאני אספר שעכשיו בדרך, קבלתי במעלית את תורת ה'טאן דו'. גם ספור. הספור שלי לא יותר חזק ולא יותר חלש משלהם.

אבל ליהודים, אין ספור כזה. בשביל להפקיע את הספור שלנו צריך ספור יותר חזק. במעמד הר סיני היו מליונים וה' נתן את התורה, לזה מסכימים הנוצרים וגם המוסלמים. אם הם רוצים להגיד שהקב"ה החליף את האומה שלו ובחר באומה שלהם, אז הקב"ה היה צריך לעשות זאת בפרסום גדול יותר מהראשון כדי להפקיע את המעמד הקודם. ולא לבוא, בגנבה, בחושך ולהגיד לאותו האיש, באזן

מוכן לקבל עליך שעה ללמוד תורה לרפואתו? אם הוא שוה את זה כדברך, הרי שאתה תלמד בעבורו, לא כן?.

שאלה: בסיום השנה האזרחית אני רוצה לשאול את הרב איך מסבירים לגוי וחלילה למומר, שהיהדות היא הנכונה ולא טענת הנוצרים?

הרב: מדוע אנחנו מאמינים לכתוב בתורתנו למשל: על קריעת ים סוף ולא נאמין בטענת הנוצרים שאותו האיש נולד מרוח? את השאלה הזו שואלים

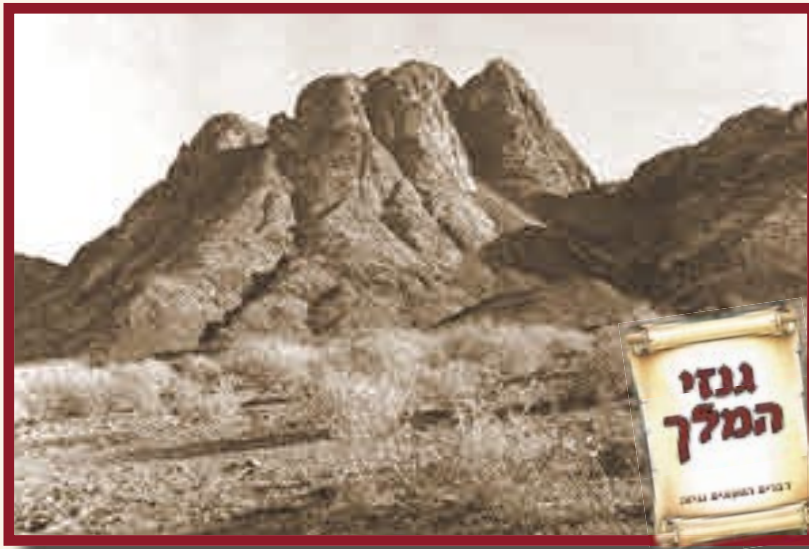
שאלה: אני מכיר מישהו מילדות ממש צדיק. והנה יום אחד אני רואה אותו על כסא גלגלים. פשוט לא מגיע לו. זה מביא אותי הרבה למחשבה איך הוא הגיע למצב כזה?

הרב: הוא יותר צדיק מרבי עקיבא?
השואל: הוא אפילו בן של צדיק.

הרב: שוב אני שואל: יותר צדיק מרבי עקיבא? לרבי עקיבא היו 24 אלף

תלמידים, הוא הקים 'משפחה גדולה', כולם תנאים קדושים. והאם יעקב אבינו היה יותר צדיק ממנו? יעקב אבינו הקים את כל בית ישראל וסבל סבל רב וצרות ורדיפות, היה לו אח קראו לו עשו, ברח ממנו, הגיע ללבן שיקר ורימה אותו 20 שנה, לקחו ממנו את יוסף בנו האהוב, מכרו אותו, 22 שנה. צרות על גבי צרות ולא היתה לו שאלה.

הקב"ה יודע בדיוק מה מגיע לכל אחד. אתה רואה לעינים, ה' רואה ללבב ואין דבר כזה שהקב"ה עושה דין בלא דין. 'אין מיתה בלא חטא ואין יסורין בלא עון' ו'אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא'. אין דבר כזה. אם הקב"ה פוקד עון על מישהו, זה מגיע לו אפי' שלו זה לא נראה. הקב"ה רואה טוב יותר וגם מה שהוא נותן כעונש זה רק לטובת האדם, בשביל לנקותו, לזככו ולקרב אותו אליו. אם האדם יבין זאת וישתמש בזכות הנפלאה שהקב"ה השאיר בעולמו, דהיינו: בתשובה. אזי הוא יזכה בעז"ה יתברך גם לישועה ולרפואה. אבל אם לא, אז כנראה יצטרך לבא עוד פעם בגלגול אחר. כך שאתה יכול רגוע ושלו שהדין שנעשה עמו הינו במידת הרחמים כפי שראוי וצריך. ואם אתה חושב שיש מישהו שיהיה מוכן לקבל בעבור הצדיק הזה קבלה לרפואתו? אני שואל אותך האם אתה

"אתה שומע, אל תגלה לאף אחד" הוא היה עושה לפחות מעמד פי שנים ממה שהיה במעמד הר סיני ומודיע: 'אנכי ה' אלוקיך אשר בחרתי בך ולא בהם'. אלא, "הרוצה לשקר ירחיק עדותו", אפילו שני עדים אין להם, לא לאותו האיש ולא למוחמד. ■

אותי בתדירות. מדוע באמת? ההבדל הוא, שאנחנו עם ישראל, לא מסתמכים על נסים, אנחנו לא בונים את התורה שלנו על אותות ומופתים של יחידים ובסתר, לא. מעמד הר סיני היה לעיני מליונים. מה שאותו האיש סיפר לשנים עשר

פרשת שמות

ששה בכרס אחת

מנין למדו חז"ל שהנשים במצרים ילדו ששה בכרס אחת?

יהיה בארץ ישראל ולא במצרים וזו מדת ה"חסד". כך אומר ה'פנים יפות'.

הרה"ג שלמה לוינשטיין
מיוחד ל-ארבע כפופות

"ויבני ישראל פרו וישרצו ויָרְבוּ וַיַּעֲצְמוּ בְּמֵאד מְאֹד..." (שמות פרק א', ז')

חז"ל אומרים שהנשים במצרים ילדו ששה בכרס אחת וי"א ששים בכרס אחת.

מהיכן למדו חז"ל על ששה בכרס אחת?

אומר רבינו יוסף חיים מבגדד בשם ספר "דבק טוב": שבוע עבודה של בני ישראל היה ששה ימים; משה רבנו הסדיר להם מתכונת זו כהיותו נסיך בארמון המלוכה במצרים וכתוב במפורש בתורה: "וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ" שאם עינו אותו ששה ימים אז היו להם ששה ילדים בכרס אחת!...

"ותיראן המילדת את האלקים ולא עשו כאשר דבר אליהן... ותחיינ את הילדים" (שמות א', יז')

אומר הגאון ר' יהודה צדקה זצ"ל: איזו אשה היתה שומעת בקול פרעה? למעשה אף אחת, כי צריכה להיות אשה אכזרית במיוחד כדי לשמוע לדבריו. אבל התורה מציינת שהן עשו זאת דוקא מפני שהיו יראות את ד' ומכאן שהשכר שקבלו על כך היה עקב יראת השמים שלהן, כיון שנמנעו מלעשות את דברי פרעה, כאמור לא מתוך "הומניות" ולא מתוך רחמנות, אלא אך ורק מתוך שהיו יראות את ד'.

שואל ה"בית הלוי": למה אפוא ד' נתן להן דוקא שכר זה "ויעש להן בתים" ורש"י אומר שיצאו מהם בתי כהונה ולויה, משה ואהרן (מיוכבד) ומלכות (ממרים)?

מסביר ה"בית הלוי", שאם היו שומעות לפרעה והיו הורגות את כל הזכרים, עם ישראל לא היה נזוק מכך, כיון שהבנות היו נשארות וגם אם המצרים היו מתחננים איתן, הבנים עדין היו נחשבים כיהודים. הבעיה היחידה היא לגבי הירושה העוברת מהאבות לבנים, כגון: מלכות, כהונה ולויה, שהילדים לא היו יכולים לטול, בהיות האבא גוי, חלילה; לכן דוקא מיוכבד יצאו בעלי הכתרים הללו וזאת אם-כן, מדה כנגד מדה (טובה תחת טובה)...

בהקשר זה: כתוב בפרשת "עקב": "וגם את הצרעה ישלח ד' אלקיך בס עד אבד הנשארים והנסתרים מפניך" (דברים ז', כ')

ורש"י אומר שהיו מנקרות להם את העינים ומסרסות אותם. למה הגיע להם עונש כזה? אומר רבינו יהונתן איבשיץ בספרו "תפארת יהונתן": המצרים היו כנענים והיו הנכדים של חם, שראה את ערות אביו נח וסירס אותו. וזאת המדה כנגד מדה (רעה תחת רעה).

בספר על הרב המלבי"ם ("בסופה ובסערה") מסופר כי בשנת תרכ"ה (כשנתים לאחר שגרמו המשכילים לרב המלבי"ם לעזוב את העיר בוקרשט ע"י השלטונות) נכתבה הרשומה הבאה: "היום לפני שנתים הוציא צורר היהודים השר מיכאל קוגלניציאנה, שהיה אז סגן נשיא מולדביה ונעשה ראש ממשלה, צו לשלוח מעבר לנהר דנוי את הרב

הגאון הרב המלבי"ם. הוא חרק בשיניו כחית טרף וצעק על הרב שהיה כבול בשרשראות לפניו: 'המלך פקד עליך: לך, רד!'

ובאותו יום לשנה הבאה, בשנת תרכ"ה, הברנש הפרוע הזה הוזמן לבית המלך ונצטוו למסור את כל המסמכים שהיו תחת ידו, כי נגזר עליו לרדת מגדולתו. בראותו כי כלתה אליו הרעה מאת המלך, נבהל, עזב את ארמון המלך אבל וחפוי ראש. חיש מהר נתפשטה הכשורה הטובה

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

הזאת בין היהודים מוקירי הרב. ובשנת תרכ"ו, שנתיים לאחר הארוע, גם הנסיך אלכסנדר קוזה, ויתר על כבוד מלכותו. מאז ישב על כס רומניה לא רק שלא העניק הנחה ליהודי ארצו, אלא לא קיים אף אחת מהבטחות הרבות שהבטיח להם וליהודים היתה שמחה רבה על התפטרותו ובפרט לאחר עונו הכבד שנשא עליו בגלל גרוש הרב". והנה מדה כנגד מדה, באותו היום

אזי צריך לדאוג לשכינה, ככתוב (תהילים כ"ג, ד'): "גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא" - אני לא אירא, אבל: "רע, כי אתה עמדי" - רע לנו על מצב השכינה הנצבת עמנו כל הזמן ומשתפת בצערינו על הגלות המתמשכת!

אומר רבי חיים מוולוז'ין ב"רוח החיים": "כתוב במשנה (אבות ג', מ"ב) "הוי מתפלל בשלומה של מלכות" והכונה למלכות שמים כשהיא בגלות.

"...מי אנכי כי אלך אל פרעה וכי אוציא את בני ישראל ממצרים" (שמות ג', י"א)

למשה רבנו היו שתי טענות כדברי רש"י: "מי אנכי". מה אני חשוב לדבר עם המלכים?! "וכי אוציא את בני ישראל". ואף אם חשוב אני? מה זכו ישראל שיעשה להם נס ואוציאם ממצרים?! ועל זה ד' עונה לו: "ויאמר כי אהיה עמך וזה לך האות כי אנכי שלחתיך בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה" (שמות ג', י"ב)

מה התשובה לשאלה של משה?

אומר ה"חתם סופר": משה רבנו אומר שהוא לא כלום, "ולמה מצאת דוקא אותי?!"

יכול ד' לומר למשה: "אתה באמת לא-כלום, אבל עדין אתה הכי טוב מכולם שם"; "ברם, אם זה המצב", אומר משה, "אז מה זכו בני ישראל לצאת? הרי אני כשלעצמי לא כלום ואם לדברך, אני הכי טוב מכולם, אז במה ולמה זכו לצאת?!"

עונה לו ד': "זה לך האות, כי אנכי שלחתיך". על איזה אות מדובר? האם בעוד שנתיים, כשתעבדו את האלקים על ההר, זה יהיה האות?!

אומר רש"י: "זוה המראה אשר ראית בסנה, לך האות, כי אנכי שלחתיך". ועל איזה מראה מדובר?

אלא שד' אוהב את הענוים. למה ד' נגלה אליו דוקא בסנה? מפני שהוא הכי נמוך; ולמה ד' יתן את התורה דוקא על הר סיני? מפני שהוא ההר הכי נמוך; ד' אוהב את הענוים "זוה לך האות", כלומר: שמהסנה תוכל ללמוד זאת ובנוסף גם מ"בהוציא את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה" ולמה דוקא על ההר הזה? כי הוא הכי נמוך והסנה הכי נמוך ואתה הכי נמוך.. וזאת התשובה לשאלתו של משה. ■

משה, שהיה הענו מכל האדם, עשה חשבון: "מי אני בכלל? ואם אמי קבלה אותי בגלל היראה, אז כנראה שיראה זה דבר קטן..."

משה רבנו קרא לבנו הראשון גרשום, "כי אמר גר הייתי בארץ נכריה" ולבן השני קרא אליעזר, "כי אלקי אבי בעזרי ויצילני מחרב פרעה".

אך הארוע של ההצלה מחרב פרעה היה קודם ולכן היה צריך לקרוא לבן הראשון אליעזר ולמה לא עשה כן? אלא שכל חייו החזיק מעצמו משה רבנו שהוא גר בעולם הזה וממילא הגרות קדמה לכל דבר אחר. ולכן יכול היה להיות משה רבנו.

הרב הצדיק רבי רפאל ברוך טולידנו זצ"ל לא גר בחייו בדירה משלו, כי רצה להיות גר בארץ. כשהגיע לארץ ישראל, היה צריך לקיים את מצות ישוב הארץ ולכן קנה דירה בשכונה חדשה שנבנתה "רמת אהרן". כשהדירה היתה מוכנה, השכיר אותה ושכר דירה במקום אחר, כי לגור בדירה משלך זה כבר להיות תושב וזה כבר יותר מדי, כי אנו צריכים להיות גרים בארץ...

"וְאָרַד לְהַצִּילוֹ מִיַּד מִצְרַיִם וְלְהַעֲלֹתוֹ מִן הָאֶרֶץ... (שמות ג', ח')

ד', מלא כל הארץ כבודו, לאן אם כן, היה צריך לרדת?

אומר רבינו יוסף חיים מבגדד, ה"בן יהודע": "כתוב (ישעיהו ס"ג, ט') "בכל צרתם לא צר". יש קרי וכתוב: "לו" "לא". ד' יורד אתנו לתוך הצרה, ד' כביכול מתענה אתנו בצרה וגם אם בשבילנו הוא לא יעשה דבר אך למען שמו יציל אותנו, כיון שאתה בתוך הצרה, למען שמך תצילנו!

אם כך "לא צר", כי ברור שד' יציל אותנו.

אומר ה"בן יהודע": "וזה פשט הפסוק "לולא האמנתי לראות בטוב ד'": "לולא" זה "לו" ו"לא" וכיון ש"לו" אז "לא"! אז לא נשאר בגלות וברור שתהיה גאולה. ואומר הרב בלוי ב"משנת משה": "ווארד להצילו" לאן ד' ירד? ירד אתנו למצרים להיות אתנו בצרה וכיון ש"ירד" לכן "להצילו"!

והחסידים אומרים (על יסוד דברי רבי ישראל מרוז'ין) שבהיות ד' אתנו בגלות,

ממש גם ראש הממשלה וגם הנסיך נאלצו לשלם על גרוש הרב.

אומרת הגמרא (ברכות ל"ג): "ועתה ישראל מה ד' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה את ד' אלקיך". ושואלת הגמרא: האם יראת ד' היא דבר פעוט? עונה הגמרא: כן, אצל משה רבנו זה היה דבר קטן.

מסביר ה"חתם סופר": משה רבנו ידע שאמו קבלה אותו בשכר היראה. והוא,

מעשי גדולים

כמשה בתיבה

איך סייע משה רבנו לרבי מאיר שפירא מלובלין לאסוף תרומות לישיבה

מיסד הדף היומי, הגאון רבי מאיר שפירא מלובלין זצ"ל נסע לאמריקה לאסוף כסף לישיבה. באחד המקומות שבהם עמד לדרוש, הזהיר אותו הגבאי שהקהל אינו ברמה גבוהה כ"כ ואם אפשר להנמיך את הרמה - כן ייטב!

הדבר היה בפרשת שמות והרב פתח ואמר: אתם ודאי מכירים את הספור על משה רבנו, שהיה בתיבה בתוך קני הסוף והוא בכה עד שבת פרעה ירדה לרחוץ וראתה אותו והצילה אותו. והיא לא ידעה שהיא מצילה את משה רבנו! ואם היא היתה יודעת מי הוא עד כמה היא היתה שמחה? וכל אחד שתורם לישיבה, לא יודע את מי הישיבה הזאת תגדל, אולי את ה'חפץ חיים'? וממילא כדאי לתרום".
לאחר שנאספו התרומות, יצא הרב מהדרשה והנה לידו הולכים אבא ובנו. שואל הבן את האבא, תוך שהוא מצביע על הרב: "זה הוא שהיה שם בתוך התיבה?"
עונה לו האבא: "ודאי, הלא שמעת באוזניך שזה הוא."
והבן ממשיך: "והוא הצליח לצאת משם?"
- "אתה רואה שהוא פה."
- "אם כן, כשביל 'קונץ' כזה מגיע לו עשרה דולר לפחות..."

מדות כפיות טובה

למרות שפרעה היה רוצח הוא נזכר כבעל תכונה רעה של כפיות טובה

הטענה הכבדה ביותר כלפי פרעה היתה שלא ידע את יוסף, כלומר שהוא היה כפוי טובה. האם יתכן לומר על רוצח שהוא בסך הכל אדם לא מנומס?

בפרשה שלנו אנו מוצאים כמה דוגמאות לכפיות טובה: דתן ואבירם, למשל: ביום השני רואה משה רבנו שאחד מהם מכה את חברו ואומר לרשע: "למה תכה רעך?" עונה לו: "מי שמך לשר ושופט עלינו?" (שמות ב', י"ג - י"ד).

יום קודם לכן הרג משה את המצרי שהכה יהודי ומי היה היהודי? דתן! כלומר לטובתו של דתן משה רבנו הרג את המצרי ואילו למחרת אומר לו דתן מי שמך לשר ושופט עלינו? והלך והלשין לפרעה שמשה הרג איש מצרי.

אבל הספור הבא של הרה"ג ר' ראובן קרלנשטיין ממחיש היטב את נושא כפיות הטובה:

היה עני מרוד בשם ר' משה, שגם פרוטה לפת לחם לא היתה לו. ריחם עליו יהודי שהיה מוכר כרטיסי הגרלה ובקש ממנו לרכוש כרטיס אחד, מי יודע? אולי יתמזל מזלו!

אך העני אמר אין לי פרוטה ללחם ואיך אקנה כרטיס? לבסוף נתן לו המוכר כרטיס בחנם: "אם תזכה תחזיר לי את מחירי ואם לא - עלי מחיר הכרטיס!"

לאחר שהתחנן המוכר לפניו, השתכנע ר' משה העני ולקח את הכרטיס.

והנה, כפתור ופרח! הכרטיס הזה זכה בפרס הראשון! תיכף עם הגעת תוצאות ההגרלה אל המוכר שקל האם לגשת מיד אל ביתו של ר' משה העני ולבשר לו שמעתה הוא "גביר העירה", או להמתין למחרת. נמנה וגמר ואף מזג האויר הסוער לא מנע ממנו לעשות את מעשה החסד עם העני והוא התלבש כראוי ושם פעמיו אל פחוונו של ר' משה. לאחר שעתיים של הליכה בגשם ובקור וכשהוא מבוסס בבוץ הגיע המוכר לפחוונו של ר' משה העני. דפק ודפק עד שנענה "מי זה?"

- "זה אני מוכר כרטיסי ההגרלה".

- "מה אתה רוצה?"

- "תפתח לי בבקשה, קר בחוץ ואני רועד מקור".

- "מה אתה רוצה?"

- "ר' משה, תפתח. יש לי בשורה טובה עבורך".

- "מה הבשורה הטובה?" שואל ר' משה ועדין לא קם ממטתו.

- "זכית בהגרלה, נהיית עשיר גדול" עונה מוכר הכרטיסים.

עתה נשמע רחש של אדם שקם ממטתו. לאחר מכן נפתחה מעט הדלת ור' משה אמר:

- "אתה כל כך חצוף! להעיר את הגביר של העירה באמצע הלילה? מילא אם מישהו אחר היה מעיר אותי... אבל אתה הרי כבר יודע שאני הגביר של העירה..."

הרי לנו שלפעמים כפיות טובה יכולה להיות גרועה מכל.

ואומר רבינו משה קורדוברו, הרמ"ק, ב"תומד דבורה": ד' נותן לנו חיות, איברים ובריאות ומה עושה האדם עם כל זה? עבירות!

איזו כפיות טובה!...

כך הם דתן ואבירם וכך הוא פרעה, שלא ידע את יוסף.

נסיעה לקברות הצדיקים עם הרב אמנון יצחק

זכאי
"חי כפלים"
50%
הנחה בטיוול
הכולל ארוחה

רבי מאיר בעל הנס-טבריה

ר' יונתן בן עוזיאל-עמוקא

**תכנית הנסיעות לקברות הצדיקים
לשנת תשס"ה של ארגון "שופר"**

יום רביעי 23/02/05 י"ד אדר א'
יום רביעי 06/04/05 כ"ז אדר ב'
יום רביעי 13/07/05 ו' תמוז
יום רביעי 14/09/05 י' אלול

רשימת בסיסי א-ה בני השמדת 15:00-09:00
במיוחדים בקשו את נב' ח"י ב'

הטיוול כולל ארוחת צהרים
כ"ד המלך

ביום רביעי י"ד אדר א' 23.02.05
יציאה בשעה 7:30 בדיוק

המסלול: 11:30	קבר חבקוק הנביא
כינר 13:00	הרצאה של הרב אמנון יצחק שליט"א
כינר 14:30	ארוחת צהרים כ"ד המלך
צפת 17:00	קבר האר"י הקדוש
	קבר רבי פנחס בן יאיר
	קבר מרן רבי יוסף קארו

ההרשמה במשרדי "שופר" רח' מתתיהו 10, בני ברק טל: 03-677779

דרושים

מתנדבים דוברי אחת מן השפות:
אנגלית, צרפתית, ספרדית,
רוסית, איטלקית,
להגהה ו/או תרגום קלטות וידאו
של הרב אמנון יצחק שליט"א

לפרטים: 03-677779

לבקש את שאלתיאל בין השעות 13:00-19:00

דרושים:

Web-Master הקסה. אחזקת
אתרי אינטרנט ידע בפוטושופ,
פלאש|גאווה-סקריפט|MYSQL
קורות חיים בצרוף דוגמאות כ:
admin@shofar.net
פקס: 03-6780237

המעונינים לחלק בבתי הכנסת באזור מגוריהם את קובץ "גנזי המלך"

לזכוי הרבים בדברי תורה, נא לפנות למלפון: 03-6762226

המעונין לתרום להפצת גליונות 'גנזי המלך' הבאים לעלוי נשמה, ליום זכרון
או להצלחתו: יתקשר לטל': 03-6762226 למחלקת 'גנזי המלך'

גליון זה "גנזי המלך" מוקדש לעילוי נשמתם של הנפטרים המצוינים כאן
this booklet is sponsored for the memory of

דינה סרור בת מסעודה ובנו משה בנדוד בן דינה - לעילוי נשמתם Dina Seror bat Mesauda and his son Moshe Bendaud ben Dina	יהודית חכמון בת גמילה ובנותיה Judit Hakmun bat Gamila and her daughters	אזורה נחום בן ג'מא ומשפחתו להצלחת פרנסה טובה Azura Nahum and his family	מברך נחום בן מיסה ואישתו ג'מא בלולו בת ג'ורא - לעילוי נשמתם Mevorach Nahum ben Misa and his wife Gemma Bellulu bat Giora
שלום נחום בן ג'מא - לזכוי הרבים Shalom Nahum ben Gemma	ציון אציו בן דריס ברכה שה' יצליח אותו לקנות בית Zion Ezio Sufir ben Doris	יוסף אלקס בן דניאלה - להצלחת בחיים Yosef Alex Molayen ben Daniela	מברך ברנס בן סולטנה ומשפחתו - להצלחת פרנסה טובה Mevorach Baranes ben Sultana and his family

מבצע בכל רחבי הארץ!

**פרסום בשלטי חוצות
מוארים ב-50% הנחה**

לפרטים: 03-6762226